

Crna Gora
OPŠTINA BIJELO POLJE
Sekretarijat za ruralni
i održivi razvoj

Adresa: Ul. Nedeljka Merdovića 10
84 000 Bijelo Polje
Telefon: +382(0)50/484-805
www.bijelopolje.co.me

Broj 09-077/24-16

Datum: 30.01.2024. godine

Na osnovu člana 13 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi,“ br.48/18, 16/19 i 25/19) VD sekretar –a Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, podnosi:

IZVJEŠTAJ
O RADU SEKRETARIJATA ZA RURALNI I ODRŽIVI RAZVOJ 2023. GODINU.

Bijelo Polje, januar 2024. godine

U izvještajnom periodu najvažnije aktivnosti Sekretarijata, odvijale su se u pravcu ispunjavanja ciljeva i poslova definisanih politikom održivog razvoja u ruralnim područjima, strateškim i lokalnim planovima razvoja i Programom rada Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj 2023. godinu, kao i drugih poslova iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom, odlukama Skupštine i predsjednika Opštine.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je realizovao programski predviđene ciljeve lokalne uprave u oblasti ruralnog i održivog razvoja Opštine Bijelo Polje, kao i u pogledu izrade propisa i sprovođenja procjene uticaja i mjera za zaštitu životne sredine. Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je za 2023. godinu realizovao set od 8 mjera za podršku poljoprivrednim proizvođačima na ruralnom području sektora stočarstva i sektor ratarstva, nabavku specijalizovanih vozila, izgradnje i nabavke eksploatacionih bunara, projekata edukativnih putovanja, sajмова za plasman poljoprivrednih proizvoda poljoprivrednika iz Bijelog Polja, zaštite životne sredine i biodiverziteta kroz Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj koji je usvojila Skupština Opštine Bijelo Polje.

Podsticajne mjere za ruralni i održivi razvoj koje realizuje ovaj Sekretarijat su mjere kojima se podstiče obavljanje poljoprivrede na ruralnim područjima, održanje stočnog fonda, povećava konkurentnost poljoprivrednih proizvođača, zaštita zdravlja, edukacija i očuvanje životne sredine, i opšte unaprijeđenje životnih uslova stanovnika područja opštine Bijelo Polje.

U pogledu podsticaja ruralnog i održivog razvoja Sekretarijat je pružao potpunu podršku registrovanim poljoprivrednim proizvođačima i porodičnim gazdinstvima u seoskim područjima kroz poboljšanje efikasnosti poljoprivrednih gazdinstava, podršku očuvanju stočnog fonda, veće korišćenje savremene poljoprivredne opreme i tehnike, povećanje konkurentnosti na tržištu i profitabilnosti, unapređenje povrtarske proizvodnje u zaštićenim prostorima, podizanje standarda kvaliteta proizvodnje, kao i kroz edukativno djelovanje stručne službe u oblasti ruralnog turizma.

Predstavnici Sekretarijata su prisustvovali zajedničkom sastanku u Bijelom Polju održanom 9. marta 2023. godine gdje su predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, upoznali brojne poljoprivredne proizvođače u Bijelom Polju, o mjerama podrške Agrobudžeta za 2023. godinu.

Imajući u vidu prethodno iskustvo u radu na polju održivog razvoja ruralnih područja i realizacijom podsticajnih mjera poljoprivrednim proizvođačima sa teritorije opštine Bijelo Polje, stručna služba Sekretarijata je predložila, a menadžment tim ovog organa usvojio Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2023. godinu. Predlog Programa je upućen na davanje saglasnosti Savjetu za zaštitu i razvoj lokalne samouprave Opštine Bijelo Polje, a potom i Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede koje je izdalo pisanu saglasnost na isti u januaru 2023. godine.

Iz razloga relativno kasnog usvajanja podsticajnih mjera za 2023. godinu iste nisu predstavnici Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, Sekretarijata za poljoprivredu i Sekretarijata za preduzetništvo Opštine Bijelo Polje nisu održavali sastanke sa predsjednicima mjesnih zajednica i poljoprivrednicima i održavali prezentacije kao i ranijih godina, već su isti informisani putem opštinskog sajta, Radija Biejo Polje, viber grupe

poljoprivrednika. Na ovim portalima su prezentovani: Program mjera za podsticaj razvoja poljoprivrede za 2023. godinu, Program mjera za podsticaj preduzetništva za 2023. godinu i Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu ("Sl list Crne Gore" – opštinski propisi 035/23).

Nakon, usvajanja u Skupštini Opštine Bijelo Polje, ovaj programski dokument koji je rezultat strateškog planiranja lokalne uprave sa osvrtnom na Agrobudžet Vlade Crne Gore, objavljen je u "Službenom listu Crne Gore- opštinski propisi" br. 035/23 i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

VD Sekretar-a Sekretarijata i nadležni službenici su obradili 354 akta u raznim upravnim postupcima, konkretno na Program podsticajnih mjera se odnosio 186 zahtjeva od kojih je 34 odbijeno, dok je 152 pozitivno riješeno.

Tabela 1. – Klasifikacija akata u predmetima za 2023. godinu
(Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj)

Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj	Ukupan broj predmeta	Upravni postupak – vođenje postupka faze i donošenje rješenja	Mišljenja o procjeni uticaja na životnu sredinu/upravljanje opasnim otpadom	Broj odbijenih zahtjeva	Izveštaj Agenciji za zaštitu životne sredine/dru gi	Broj obavještenja	Ostali akti
	354	186	60	34	5	183	92

Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj opštine Bijelo Polje za 2023. godinu sadržao je 8 podsticajnih mjera i usvojen je na XXIX Sjednici SO Bijelo Polje.

Ukupan iznos opredijeljenih sredstava za ovaj Program iznosio je 150.000,00 eura. Sredstva za finansiranje Programa izdvojena su iz Budžeta Opštine Bijelo Polje za 2023. godinu u skladu sa članom 14 stav 1 tačka 14 Odluke o budžetu Opštine Bijelo Polje za 2023. godinu ("Sl. list Crne Gore – opštinski propisi" br. 064/22).

Realizovano je 148.755,77€, odnosno 99,17 % predviđenih sredstava izraženo u procentima.

Tabela 2. - Prikaz ostvarenja Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu (Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj)

Program mjera za podrsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu	Predviđena sredstva u €	Realizovano u €	Realizovan o u %	Broj odobrenih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj obavještenja	Ukupan broj zahtjeva
UKUPNO:	150.000,00	149.858,00	99,90 %	152	34	23	186

Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2023. godinu sadržao je 8 podsticajnih mjera koje su podijeljene na:

- mjere ruralnog razvoja i na,
- održivo upravljanje prirodnim resursima.

Iz oblasti procjene uticaja na životnu sredinu u izvještajnom periodu urađena su:

- 1 rješenje o potrebi izrade Elaborata procjene uticaja;
- 1 rješenje/saglasnost na Elaborat procjene uticaja;
- 1 rješenje da nije potrebna izrada Elaborata;
- urađena 2 izvještaja o ocjeni elaborata;
- odrađena 1 javne rasprave;
- 10 obavještenja (o podnesenom zahtjevu, da je potrebna izrada elaborata, datoj saglasnost na elaborat procjene uticaja i da ne treba izrada elaborata);
- 24 obavještenje o podnesenom zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade elaborata;
- 6 rješenja o o potrebi izrade elaborata procjene uticaja;
- 18 obavještenja o potrebi izrade elaborata;
- 15 obavještenja o podnešenom zahtjevu za davanje saglasnosti na elaborat procjene uticaja;
- 4 javne rasprave;
- 11 izvještaja o ocjeni elaborata;
- 6 rješenja/saglasnosti na elaborat procjene uticaja;
- 18 obavještenja o davanju saglasnosti na elaborat;
- 2 rješenja da ne treba izrada elaborata;
- 2 obavještenja da ne treba izrada elaborata;
- 3 mišljenja na planove upravljanja otpadom;
- 221 mišljenja o potrebi izrade elaborata procjene uticaja;
- 1 godišnji izvještaj o otpadu za 2022.god.;
- 1 zahtjev za dostavu podataka;
- 10 opštih obavještenja;
- 8 saglasnosti na upravljanje građevinskim otpadom
- organizovana 4 seminara vezana za procjenu uticaja i rodno budžetiranje.

Posle sprovedene javne rasprave i tokom evaluacije svrsishodnosti podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj iz Programa podsticajnih mjera za 2023. godinu su u odnosu na 2022. godinu su isključene mjere: Podsticaj razvoja ruralnog turizma, Održivo korišćenje zemljišta, kao i mjere i Zaštita i unapređenje kvaliteta vazduha i Prevencija za zaštitu životne sredine i zdravlja (dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija) koje se realizuju putem javnih nabavki u otvorenoj proceduri.

U skladu sa usvojenom odlukom Skupštine Opštine, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj može u toku izvršenja Programa vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava, maksimalno do 20% ukupnog budžeta Programa, i preusmjeravati sredstva sa mjere za koju nije bilo dovoljno interesovanja, na drugu mjeru Programa gdje je interesovanje veće od projektovanog iznosa.

Programom podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj opštine Bijelo Polje za 2023. godinu su realizovane sljedeće mjere:

SEKCIJA 1. – Mjere ruralnog razvoja

1.Mjera 1.1. - Podsticaj proizvodnji, preradi, transportu voća i povrća. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 8.000€. Od 9 podnijetih zahtjeva 8 je riješeno u sprovedenoj proceduri, dok je 1 zahtjev odbijen kao neosnovan. Veliko interesovanje za ovu mjeru rezultovalo je 100 % iskoristivosti mjere za što je utrošeno 8.600 eura, što potvrđuje da su planirana sredstva svrsishodno upotrijebljena i da je realizacija mjere ima potpunu svrhu. Kroz ovu mjeru poljoprivredna gazdinstva su podržana u nabavci 8 terenskih vozila za transport voća i povrća.

Često, neposjedovanje vozila sa adekvatnim uslovima za transport voća i povrća, sprečava određeni broj proizvođača iz Bijelog Polja da svoju robu transportuju na dalje relacije, pa tržišta primorskih gradova ostaju van domašaja za njih. Kako bi se sačuvao kvalitet voća i povrća, uvećala cijena prodaje, obezbijedila dostupnost udaljenih tržišta i izbjegle posljedice ne higijenske prirode kada je transport hrane u pitanju, potrebno je stimulirati proizvođače koji lično transportuju svoje proizvode, da nabave odgovarajuća transportna vozila sa mini hladnjačama (PIKAP-ove ili kombije) koja garantuju dobar kvalitet i dobre higijenske uslove. Time bi se povećala bezbjednost hrane i dostupnost tržišta, a u krajnjem se povećava i konkurentnost proizvoda, jer svježa i zdrava hrana ima veću cijenu.

Podrška je data u visini od 50% vrijednosti za nabavku manjih namjenskih vozila na principu pick-up ili kombi kao i za opremu i mašine za preradu voća i povrća. Pravo na podršku imala su registrovana poljoprivredna gazdinstva i registrovani poljoprivredni proizvođači koji na svom ili zakupljenom posjedu intenzivno obrađuju i proizvode voće i/ili povrće na površini od minimum 1 ha. Osnovica za obračun subvencije je iznos iz računa o nabavci, ugovora ili carinske deklaracije. Maksimalni iznos podrške, bez obzira na cijenu vozila, ne može biti veći od 1500 eura po jednom poljoprivrednom gazdinstvu, ne računajući troškove registracije vozila. Što se vozila tiče, podrška je pružena u visini do 50% vrijednosti vozila, a maksimalni iznos podrške, ne može biti veći od 1500 eura za vozila sa rashladnim uređajem, odnosno 1000 eura za furgon vozila bez rashladnog uređaja. Subvencija nije podrazumijevala troškove registracije vozila, osiguranja, transporta itd.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u toku godine više puta pismeno odgovarao Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede o korisnicima mjere u cilju sprječavanja dvostrukog finansiranja, obzirom da i pomenuto Ministarstvo ima sličnu mjeru, a realizuje program iz Prvog, drugog i Trećeg poziva IPARD II Programa, za mjeru 1 "Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava".

2.Mjera 1.2. - Razvoj seoske infrastrukture. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 40.000€, a utrošeno je 37.940,00 eura, što čini stepen iskoristivosti 94,85%. Od 15 podnijetih zahtjeva 11 je usvojeno, dva zahtjeva su spojena i po njima se vodio jedinstveni upravni postupak a 4 zahtjeva su odbijena.

Podrška se daje za rekonstrukciju adaptaciju ili izgradnju objekata od opšteg značaja za stanovništvo određenog seoskog područja, nabavku opreme ili adaptiranje određenog prostora od opšteg značaja. Posebni ciljevi ove mjere su podizanje kvaliteta života na ruralnom području i unaprjeđenje sporstkih, društvenih, socijalnih i drugih uslova na području mjesne zajednice. Kako bi se unaprijedio život na selu potrebno je konstantno ulagati u seosku infrastrukturu, kako u onu veću tako i u onu manju, ali svakako od bitnog opšteg značaja za mještane ruralnog područja.

U toku 2023. godine sredstva za rješavanju komunalnih problema od lokalnog značaja, kroz ovu mjeru koristili su:

1. MZ CEROVO – za adaptaciju kapele u Cerovu.
2. MZ LJEŠNICA – Regulacije vodotoka-potoka pored groblja - mezarja u Lješnici - predmeti su spojeni u 1 upravni postupak.
3. MZ ČUKOVAC- RIJEKA – Sanacija potpornog zida iznad gasulhane- predmeti su spojeni u jedan UP.
4. MZ KOVREN – Zamjena krovne konstrukcije na OŠ Milovan Jelić u prostorijama MZ.
5. MZ LOZNICE-OBROV – Izgradnja rasvjete u ulici Donjoložnička 4.
6. MZ RASOVO – Izrada potpornog zida na Boljanskoj rijeci kod begovskog groblja.
7. MZ KANJE - parking ispred seoskog groblja Metanjac.
8. MZ LOZNA - Rekonstrukcija ambulante u MZ Lozna.
9. MZ BRZAVA - Produžetak javne rasvjete kod mjesnog groblja (za 6 stubova).
10. MZ GODIJEVO - Regulacija odmarališta – dječjeg parka u Godijevu.

Važno je napomenuti da smo kroz ovu mjeru za prethodni petogodišnji period izdvojili preko 100 hiljada eura. Maksimalan iznos podrške za jednu mjesnu zajednicu je bio 5.000 eura.

Kroz interaktivan rad sa lokalnim zajednicama stvaramo jedan zajednički komunitarni sistem spuštanja nivoa odlučivanja i odgovornosti na nivo bliži građanima kao korisnicima usluga. Ovo pitanje na značaju dobija samom činjenicom da su ruralnim sredinama, upravo mjesne zajednice, prva i nerijetko jedina veza sa širom društvenom zajednicom.

Kako bi se unaprijedio život na selu potrebno je stalno ulagati u unaprjeđenje seoske infrastrukture, što je od bitnog značaja za mještane ruralnog područja. Smatramo da je opravdano opredijeliti sredstva što povećava efektivnost rješavanja komunalnih problema građana.

Svaki projekat mjesnih zajednica u rješavanju infrastrukturnih problema je evidentiran i po njemu je postupljeno u skladu sa propisima u najboljem interesu građana.

U komunikaciji sa predstavnicima lokalnih zajednica, kontinuirano ostvarujemo saradnju sa njihovim predstavnicima, koje su dio jedinstvenog sistema lokalne samouprave naše Opštine, pri čemu se ostvaruje određeni oblik neposrednog učešća građana u vršenju javnih poslova.

3.Mjera 1.3. – Podrška povrtarskoj proizvodnji u zaštićenim prostorima (dodjela plastenika).

Ovom mjerom smo postigli rezultat da je Bijelo Polje bogatije za 2200m² plasteničkog prostora, koje je dobilo 22 poljoprivrednih proizvođača koji su zadovoljili propisane uslove. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila **50.000,00€**.

Javni poziv za besplatnu dodjelu plastenika za proizvodnju povrća za 2023.godinu broj 09-308/23-218 od 07.08 2023. godine koji je bio otvoren do 28.08.2023. godine.

Na osnovu odredbi iz člana 3 Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu koji realizuje Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj i kriterijuma za bodovanje, Komisija za kontrolu i provjeru osnovanosti zahtjeva po osnovu ovog Programa, na sastanku 22.09.2023.godine, utvrdila je bodovnu rang listu kandidata koji su predali zahtjeve i sačinila Zapisnik broj 09–308/23– 216/1 od 22.09.2023. godine.

Bodovna lista kandidata za dodjelu plastenika u 2023. godini utvrđena je u skladu sa uslovima i kriterijumima propisanim članom 3 tačka 4 Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore- opštinski propisi", br. 35/23), objavljenom na sajtu Opštine www.bijelopolje.co.me, odnosno na osnovu ukupnog broja ostvarenih bodova. Bodovanje zahtjeva izvršilo se na sljedeći način: Podnosilac zahtjeva već posjeduje platenički prostor pod zasadam od 100m² - 200m², odnosno 1-3 plastenika – 12 bodova; Podnosilac je osoba ženskog pola – 9 bodova; Podnosilac zahtjeva je mlada osoba sa 40 i manje godina – 7 bodova; Podnosilac u užoj porodici ima 5 i više članova domaćinstva – 5 bodova; Podnosilac zahtjeva u užoj porodici ima nezaposlenih punoljetnih članova porodice, bez dodatnih primanja – 3 boda po nezaposlenom članu porodice.

Pravo apliciranja na konkurs imali su registrovani poljoprivredni proizvođači sa teritorije opštine Bijelo Polje, za dodjelu jednog plastenika. Na osnovu prethodno raspisanog Javnog poziva postupka jednostavne nabavke broj 51400 od 01.09.2023.godine za nabavku i ugradnju plastenika za zaštićenu poljoprivrednu proizvodnju, shodno raspoloživim sredstvima iz Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2022. godinu ("Službeni list Crne Gore- opštinski propisi", br. 035/23). Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj dodjeljuje 22 plastenika poljoprivrednim proizvođačima sa teritorije Bijelog Polja u 2023. godini.

Komisija je konstatovana da je Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje opštinskom sajtu www.bijelopolje.co.me, na osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu („Službeni list CG- opštinski propisi“, br. 035/23) i mjere 1.3. - Podrška povrtarskoj proizvodnji u zaštićenim prostorima (dodjela plastenika), objavio: Javni poziv za besplatnu dodjelu plastenika za proizvodnju povrća za 2023.godinu broj 09-308/23-218 od 07.08 2023. godine koji je bio otvoren do 28.08.2023. godine.

U ovom roku predviđenom Javnim pozivom za realizaciju mjere 1.3. Sekretarijat je zaprimio 42 zahtjeva, po svakom je formiran predmet i izvršena administrativna i terenska kontrola, dok u 5 zahtjeva dokumentacija nije bila potpuna.

4.Mjera 1.4. -Promocija i edukacija iz oblasti ruralnog i održivog razvoja. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila **8.000€**, dok je utrošeno **7.950,00** što iznosi 99,37% iskoristivosti mjere. Podnijeta su 8 zahtjeva od kojih je 7 pozitivno riješeno u sprovedenom upravnom postupku a jedan je odbijen kao neosnovan.

Podrška se daje za edukaciju iz oblasti ruralnog i održivog razvoja, organizovanje međunarodnih sajmova i 2- dodjelu granta za osvojena 3 mjesta lokalnim i međunarodnim sajmovima iz oblasti poljoprivrede i ruralnog turizma.

Sredstva iz ove mjere su korišćena za organizaciju: Osvojena zlatna medalja za najbolju šljivovicu "Duša" sajam Novi Sad, Zlatna medalja za NAŠ SOKIĆ– Međunarodni sajam poljoprivrede, 'Učešće bjelopoljskih poljoprivrednika na 90-om jubilaru međunarodnom sajmu poljoprivrede Novi Sad 2023 godine, Učešće na Sajmu poljoprivrede u Petnjici 06-07.10.2023. Sajam poljoprivrede, prehrane i domaće radinosti Berane 2023 – najbolji rezultat u ratarstvu Promocija zelene energije o obnovljivim izvorima energije u B. Polju proizvod zelene energije, Tokovi organskog otpada - Edukativne aktivnosti u 3 osnovne škole.

Predviđena struktura podsticajne mjere je predviđena za posjete, organizovanje ili učestvovanje na međunarodnim sajmovima, izložbama i drugim sličnim manifestacijama podrška se daje do 4000 eura, u vidu dodjele granta. Za organizovanje i učestvovanje na lokalnim sajmovima izložbama i drugim sličnim manifestacijama podrška se daje do 2000 eura, u vidu dodjele granta.

Nivo znanja stanovništva o pitanjima ruralnog i održivog razvoja je na veoma niskom nivou. Sa druge strane ne postoji dovoljna promocija poljoprivrednih i nepoljoprivrednih proizvoda proizvođača sa ruralnog područja opštine. Takođe, problem predstavlja i nizak nivo znanja i informisanosti stanovništva o pitanjima održivog razvoja, zaštite prirode i životne sredine, etno i eko turizma itd. Zato je potrebno animirati ljude, organizovati razne vidove posjeta i razmjena iskustava, promotivnih manifestacija i edukativnih kampanja.

SEKCIJA 2. - Održivo upravljanje prirodnim resursima

5. Mjera 2.1. – Podrška investicijama u izgradnji eksploatacionih bunara. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 8.000€, dok je utrošeno 7.798,00 eura, sa stepenom iskoristivosti 97,47 %.

Podnijeto je 9 zahtjeva, od koji su svi odobreni. Maksimalno prihvatljiva budžetska podrška iznosi do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do iznosa od 1.500 €. Pored iznosa podrške od 50% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji. Dodatnih 10% ostvaruju i žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

Registrovana poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju specifične kriterijume prihvatljivosti ovom mjerom, mogu ostvariti podršku za sledeće investicije:

- bušenje/izgradnja novih eksploatacionih bunara u cilju obezbjeđivanja redovnog i pravovremenog navodnjavanja usjeva na otvorenom prostoru, u plastenicima i za plantažno gajenje voćaka, kao i za obezbjeđivanje vode za uzgoj stoke;
- izgradnja novih bunara (nevezano za vrstu materijala) u cilju obezbjeđivanja napajanja vodom;
- adaptacija postojećih bunara;
- nabavka rezervoara (tankova) za vodu minimalne zapremine 1500 l;

6.Mjera 2.2. - Održivo korišćenje rječnih tokova. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 6.000€, sa stepenom iskoristivosti 100%.

U saradnji sa SRD Sinjavac, koje je jedino ovlašćeno lice koncesionar od strane Vlade Crne Gore, zahtjevom za dodjelu granta br. 09/9-308/23 – 133/10d 25.08.2023. godine obezbijedena su sredstva za angažman dva ribočuvara na Limu, Bistrici i Ljuboviđi, koji će imati zadatak očuvanja ribljeg fonda i terenske kontrole pomenutih rijeka, u cilju preventivnog djelovanja i sankcionisanja svih onih koji budu zatečeni u krivolovu.

Pored toga, oni će pratiti stanje na ovim rijekama i u pogledu nelegalnog odlaganja otpada na obalama, te nelegalnoj eksploataciji šljunka i ostalog materijala iz rječnih tokova, prijavljivaće ovakve radnje i pomagati u sakupljanju dokaznog materijala za potrebe pokretanja prekršajnih i drugih postupaka.

Područje Opštine Bijelo Polje raspolaže značajnim vodenim potencijalom, površinskim tokovima, podzemnim vodama i mineralnim vodama koje predstavljaju neiskorišćeno nacionalno bogastvo.

Bjelopoljska opština spada u hidrografski značajno područje Crne Gore. Rijeka Lim kroz Bijelo Polje teče na dužini od 40 km. Prosječni proticaj kod Plava je 19.3 m³/s, kod Zatona 55.1 m³/s, Bijelog Polja 65.4 m³/s, a u Dobrakovu 71.0 m³/s. Brzina vode Lima je različita i zavisi od nagiba terena i vodostaja. Kreće se od 0.4-3.8 m/s. Korito rijeke Lim je dosta izmijenjeno legalnom i nelagalnomo eksploatacijom šljunka i pijeska, pa je opravdanost ove mjere koja se sprovodi tim prije veća.

7.Mjera 2.3. - Zaštita i unapređenje životne sredine. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 10.000€, a utrošeno je 11.600 eura sa stepenom iskoristivosti 116 %. Podnijeto je 8 zahtjeva, od kojih je 7 pozitivno riješeno dok je 1 odbijen u sprovedenom upravnom postupku. Podrška je pružena za pregled stanja kvaliteta i zagađenja tekućih voda u Bijelom Polju, izrada katastra ugroženih i degradiranih zemljišta, za nabavku kompostera, Unapređenje statusa ihtiofaune Lima - poribljavanje Tokovi organskog otpada - Edukativne aktivnosti u 3 osnovne škole, Istraživanje stanja ekosistema rijeka Lim, Ljuboviđe i Bistrice, Terenska istraživanja jestivih i otrovnih gljiva na području Opštine Bijelo Polje, Informisanost građana o zagađenju vazduha u Bijelom Polju i ugradnji toplotnih pumpi.

Biodiverzitet ili „biološka raznovrsnost" označava sveukupnost gena, vrsta i ekosistema na Zemlji. Skupština Opštine Bijelo Polje je usvojila i Lokalni plan zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine koji sadrži prijedloge konkretnih mjera koje je potrebno realizovati kako bi se stanje životne sredine u Bijelom Polju očuvalo i unaprijedilo. Ova mjera se odnosi na realizaciju isključivo onih mjera koje su definisane Lokalnim akcionim planom zaštite biodiverziteta Bijelog Polja 2018 – 2022. godine, Loklanog plana zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine, sa ciljem zaštite biodiverziteta i životne sredine opštine, stvaranja održivih uslova za razvoj poljoprivrede i turizma Bijelog Polja. Sredstva iz ove mjere koristila su pravna lica koja se bave pitanjima zaštite prirode i životne sredine i koja upošljavaju stručnjake iz oblasti sa naučnim referencama, naučne i obrazovne institucije, kao NVO iz sfere zaštite prirode i životne sredine.

8.Mjera 2.6. -Ublažavanje i smanjenje uticaja prirodnih hazarda (očuvanje broja grla/komada stoke). Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 20.000€, za 8 hiljade više od prethodne godine, a utrošeno je 17.020,00 eura, što čini procenat iskoristivosti od 85,1%.

U toku trajanja mjere podneseno je ukupno 81 zahtjeva, 62 je pozitivno riješeno riješeno u redovnoj, dok je 19 odbijeno, uglavnom zbog nepotpune dokumentacije, nenadležnosti i utroška sredstava za mjeru.

Naknada se ne daje ako je grlo/komad stoke uginulo prirodnim putem, usljed napada pasa lutilica i vlasničkih pasa ili krivicom vlasnika.

Kako bi se smanjila šteta, a gazdinstva motivisala da nastave sa uzgojom i razvojem stočarstva neophodno je pružiti odgovarajuću sigurnost u pogledu određene novčane podrške po izgunljenom grlu stoke, kako bi se ista nadoknadila.

VD Sekretar-a Sekretarijata je, iz razloga provjere osnovanosti pristiglih zahtjeva i upoređivanja zahtjeva sa realnim odnosno činjeničnim stanjem na terenu, formirao Komisiju za terensku kontrolu i provjeru realnosti i osnovanosti zahtjeva po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu.

Komisija za terensku kontrolu i provjeru realnosti i osnovanosti zahtjeva po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br.035/23) postupku utvrđivanja osnovanosti i opravdanosti zahtjeva i terenske kontrole istih. Komisija je imala zadatak da terenski obiđe određeni broj podnosilaca zahtjeva za Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2023. godinu, i utvrdi osnovanost i podudarnost zahtjeva za podsticaj i realnog stanja na terenu. Komisija je shodno rješenju ispunila svoj zadatak i zapisnički u 84 predmeta utvrdila stanje na terenu, što je ovlaštenim službenim licima koristilo pri odlučivanju za odobravanje podsticaja i evaluaciji efikasnosti pojedinih programa.

Međunarodna saradnja, učešće na seminarima, edukativnim radionicama

Službenici Sekretarijata su učestvovali na ,mnogim međunarodnim i domaćim manifestacijama:

- Multisektorskoj nacionalnoj konferenciji o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, koja je organizovana 23. i 24. novembra 2023. godine, pod pokroviteljstvom NVO Eco team-a.

- Obuka za zaposlene u zaštićenim područjima „Osnove za upravljanje zaštićenim područjima“ u organizaciji Parkovi Dinarida. Obuka je bila u Andrijevi 05. i 06. juna 2023.godine.

- Učestvovali na okruglom stolu na temu „Preduzimanje mjera u cilju sprečavanja pojave afričke kuge svinja“, dana 14.08.2023. u Bijelom Polju.

- Dana 06. i 07.10 (oktobra 2023 godine održan je 23 Regionalni tradicionalni sajam a četvrti međunarodni sajam pod nazivom „ Dani poljoprivrednih proizvoda i domaće radinosti Petnjica 2023. godine". Organizator sajma je mreža nevladinih organizacija iz Petnjice u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede Crne Gore.

- Predstavnici Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj su bili članovi stručnog žirija gdje su učestvovali u ocjeni poljoprivrednih proizvoda i kao i proizvoda domaće radinosti.

- Obilježavanje tri dana 15 oktobar – "Međunarodni dan žena na selu", 16 oktobar – "Svjetski dan hrane" i 17 oktobar – "Svjetski dan borbe protiv siromaštva".

- Kancelarija za rodnu ravnopravnost pri Sekretarijatu za lokalnu samoupravu Opštine Bijelo Polje, u saradnji sa Sekretarijatom za poljoprivredu i Sekretarijatom za ruralni i održivi razvoj obilježavaju tri bitna međunarodna datuma proglašena od strane Ujedinjenih nacija, 15 oktobar – "Međunarodni dan žena na selu", 16 oktobar – "Svjetski dan hrane" i 17 oktobar – "Svjetski dan borbe protiv siromaštva". Aktivnost obuhvata organizovanje panel diskusije o unapređenju kapaciteta žena u poljoprivredi i organskoj poljoprivredi, prednostima udruživanja kao i distribuciju promotivnog materijala za preduzetnice i uspješan biznis. Na panelu su učestvovali preduzetnice koje su podržane kroz programe bespovratne finansijske podrške ženskom preduzetništvu i korisnice mjera podrške Sekretarijata za poljoprivredu i Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj opštine Bijelo Polje. Cilj ovih programa je promocija važnosti uloge žene na selu, njihov doprinos u proizvodnji zdrave hrane i korišćenju prirodnih resursa u cilju borbe protiv siromaštva, unapređenja održivog razvoja, osnaživanje preduzetništva i jačanje lokalnih potencijala kroz udruživanje radi veće i bolje vidljivosti na tržištu, kao i ostalih prednosti kooperativa. Ženski doprinos u radu na selu je nemjerljiv jer uključuje neplaćeni rad za brigu o imanju i porodici i neophodno je da cijela zajednica kroz razne mjere podrške, olakša položaj žena na selu, približi im informacije koje će im pomoći u svakodnevnom radu i životu. Promocija programa koji se bave unapređenjem života na selu i ekonomskim osnaživanjem kroz mjere kreditiranja i udruživanja omogućiće i veći napredak cjelokupne zajednice. Oktobar je i mjesec prevencije Karcinoma dojke tako da je tokom aktivnosti distribuiran promo material o načinu samopregleda dojke kao jednoj od značajnih karika u lancu prevencije karcinoma. Panel diskusija je organizovana u sali Skupštine opštine Bijelo Polje, 13.10.2023.godine sa početkom u 13h.

- Predstavnici Sekretarijata su prisustvovali prezentaciji "Putevima Eko katuna u Crnog Gori" – Podgorica maj 2023. godine (hotel Ramada)

- Evaluacija 82 zaštićena područja u Crnog Gori koji je organizovala Agencija za zaštitu životne sredine u Podgorici u julu mjesecu Podgorica hotel Podgorica.

Početkom 2023. godine dostavljeni su kompletni podaci i dokumentacija neophodni za reviziju uspjeha projekta na temu "Efikasnost mehanizama regulacije, praćenja i izvještavanja o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori". Konstatovano je da se ocjenjivanje kvaliteta vazduha u Bijelom Polju prema vrsti zagađujućih materija i standardima kvaliteta vazduha koje određuje Vlada Crne Gore, vrši se preko državne mreže, preko uspostavljene automatske stacionarne stanice u naselju Nikoljac. Kontrola kvaliteta vazduha u Bijelom Polju vrši se sistemskim mjerenjima emisije parametara PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, CO, preko automatske mjerne stanice u naselju Nikoljac (pored OŠ "Risto Ratković"), a praćenje kvaliteta vazduha i mjerenje vrše ovlašćena službena lica sa dozvolom koju izdaje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.

U postupku kontrole, unapređivanja kvaliteta vazduha na teritoriji opštine Sekretarijat je uspostavio kontakte sa CETI- Centrom za ekotoksikološka ispitivanja, jedinom ovlašćenom institucijom u Crnoj Gori i iz svih dobijenih informacija smo u saznanju da je otvaranje lokalne mreže izuzetno skupo, te da ta sredstva su trenutno velika za Budžet Opštine.

Rezultati praćenja kvaliteta vazduha, koji se mogu vidjeti i iz mjernih mjesta državne mreže u Bijelom Polju – urbana zona, pokazali su povećanu koncentraciju suspendovanih

čestica u vazduhu PM 10 i PM 2,5 u periodu grijne sezone konkretno u januaru i februaru 2020. godine. Opština Bijelo Polje je donijela Lokalni plan upravljanja životnom sredinom 2020 – 2024. godine kao krovni dokument iz oblasti zaštite životne sredine, pa s tim u vezi smo odlučni da aktivno kroz legislative i praksu radimo na unapređenju kvaliteta vazduha i smanjenja zagađenja na najmanju moguću mjeru.

Sekretarijat se obratio potencijalnim zagađivačima i dobijeni su relevantni podaci o upotrebi sredstava, količini i vrsti goriva koji koriste kotlove za grijanje na čvrsto gorivo. Obzirom da su, shodno članu 40 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore" br. 25/10, 40/11, 43/15, 73/19) vlasnici ili korisnici stacionarnih izvora zagađivanja dužni da dostave podatke o prostornom smjestaju i karakteristikama kotla za grijanje, vrstu goriva i količini koju koriste za grijnu sezonu, obezbijede praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija (periodično, a u zimskim uslovima mjesečno decembar, januar, februar, mart), a najmanje jednom godišnje do 31. marta tekuće godine za prethodnu- prate se vrijednosti PM10, PM 2.5, a poželjno NO2 i obezbijede evidenciju o radu uređaja za smanjenje emisije štetnih čestica ukoliko ga posjeduju, Sekretarijat je u tom smislu djelovao edukativno prema potencijalnim stacionarnim izvorima zagađenja. U tom smislu Sekretarijat je formirao elektronski registar potencijalnih stacionarnih zagađivača vazduha, koji će koristiti radi evidencije, praćenja stanja poboljšanja kvaliteta vazduha.

Na osnovu ovoga Sekretarijat se obratio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine za davanje mišljenja za donošenje Studije zagađena vazduha ili Lokalnog akcionog plana. Agencija je u međuvremenu izradila Nacrt Strategije upravljanja kvalitetom vazduha gdje je urađen Plan kvaliteta vazduha za sjevernu zonu koja obuhvata opštinu Bijelo Polje. Radi tačnijeg definisanja mjera za smanjene zagađenja vazduha, mislimo da je neophodno da se konsultuju predstavnici opština iz "sjeverne regije" kao i predstavnici Instituta za javno zdravlje, kako bi se predložile mjere koje bi se odnosile na zaštitu vazduha sjeverne zone. Po pitanju poboljšanja kvaliteta vazduha Sekretarijat je predložio Agenciji sprovođenje kratkoročnih i dugoročnih mjera i dostavljen katalog zagađivača vazduha.

U novembru 2023. godine u prostorijama Višeg i Osnovnog suda u Bijelom Polju ugrađeni su cikloni sa ventilatorom i kotlovskom regulacijom predviđeni su za ugradnju na kotlove za kruto gorivo pripremljene za njihov prihvata. Namijenjeni su za odsis dimnih plinova te izdvajanje krutih čestica iz dimnih plinova. Radom kotla (ventilatora) te zaštitnom pumpom i pumpom grijanja upravlja kotlovska regulacija te ugradnjom ciklona, ventilatora i kotlovske regulacije smanjuje se potrebna visina dimnjaka za razliku od slučaja kada je kotao spojen direktno na dimnjak.

U sklopu redovnih aktivnosti Sekretarijata su i poslovi davanja saopštenja i obavještenja za građane, putem sajta Opštine, štampanih i elektronskih medija.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u izvještajnom periodu imao **4 odbornička pitanja**.

Sekretarijat je u izvještajnom periodu donio 390 pojedinačnih akata, rješenje, obavještenje, žalba i sl) u postupku rješavanja po pitanjima iz svoje nadležnosti. Većina predmeta su zahtjevi građana i drugih lica po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja, kao i po osnovu poslova procjene uticaja na životnu sredinu, ali i razni zahtjevi za ostvarivanje prava, dobijanja informacija, pozivi itd.

U toku 2023. godine shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list Crne Gore“, br.44/12, 30/17), Sekretarijat je u postupku odgovorio na **4 zahtjeva za pristup informacijama**, rješenjem je dozvoljen pristup informacijama.

Prijedlog mjera za unaprjeđenje rada Sekretarijata i unaprjeđenje stanja u oblasti

Mišljenja smo da osiguranje usjeva i stoke predstavlja budućnost razvoja poljoprivrede i stočarstva na našim prostorima, imajući u vidu promjenu klimatskih uslova, ekstremne padavine i vremenske nepogode koje zadaju sve veće probleme proizvođačima

Zadnje godine su bile nepovoljne kada je o nepogodama riječ. Prije svega za voćarstvo, mrazevi su sve učestaliji, topli dani kad im vrijeme nije izazivaju rano cvjetanje, zadnje tri-četiri godine se bilježe slabiji prinosi od voća. To nije trošak, jer je premija minimalna u odnosu na štete koje mogu da izazovu vremenske nepogode i time ćemo pružiti podršku proizvođačima na registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima i smanjiti migracije iz ruralnih u urbana područja.

U budućem period nastojaćemo da u našim mogućnostima na lokalnom nivou podržavamo sveobuhvatan ruralni razvoj, putem modernizacije poljoprivredne proizvodnje i prerade, kako bi se povećala produktivnost, kvalitet, ekonomičnost, konkurentnost i diverzifikacija proizvodnje i proizvoda, razvila organska proizvodnja, afirmisao multifunkcionalni i integralni razvoj ruralnih sredina, poboljšao životni standard stanovništva u ruralnim oblastima, očuvali prirodni resursi i životna sredina.

Zajednička agroekonomska, agroekološka i ruralna politika, donijela je značajne pozitivne efekte u stabilnosti proizvodnje i tržišta agrarnih proizvoda, porasta prihoda proizvođača, sigurnosti u snabdijevanju, nezavisnosti od uvoza i povećanja izvoza, svestranog ruralnog razvoja i zaštite životne sredine.

VD SEKRETARA

Armin Sijarić

Armin Sijarić